

Milena Milošević¹

UDC 347.63

Pregledni rad

Primljen: 30. 03. 2021.

Prihvaćen: 17. 05. 2021.

KONCEPT BRAČNOG OČINSTVA U SAVREMENOM PORODIČNOM PRAVU

REZIME: Predmet ovog istraživanja jesu pozitivna domaća i uporednopravna pravila o nastanku i prestanku dejstva pretpostavke bračnog očinstva. Očigledno je da su ona oblikovana u sadejstvu sa normama kojima je uređena bračna zajednica. Složenim i raznovrsnim čini ih to što su u pojedinim pravima momenti od kojih pretpostavka o očinstvu majčinog supružnika počinje i prestaje da važi različito određeni u odnosu na trenutak zasnivanja braka i način njegovog prestanka. Cilj je bio da se ukaže na različite mogućnosti prilikom stipulisanja pravila o utvrđivanju i osporavanju bračnog očinstva i na to kako se svaka od tih mogućnosti odražava na savremeno shvatanje roditeljstva i pravo deteta da zna svoje poreklo. Upravo sa tog stanovišta ocenjivane su i odgovarajuće norme domaćeg porodičnog zakonodavstva.

KLJUČNE REČI: bračno očinstvo, utvrđivanje bračnog očinstva, osporavanje bračnog očinstva, paternitetske parnice.

1. Uvod

Bez obzira na to što je jačanje autonomije volje uslovalo porast broja vanbračnih zajednica i slučajeva zasnivanja porodice unutar njih, brak i roditeljstvo zasnovano na njemu, kao mnogo tradicionalniji pojmovi, još uvek nisu izgubili na značaju. Međutim, ni oni ne odolevaju

---

¹* Advokat i doktorand Pravnog fakulteta u Nišu, e-mail: adv.mmilena@gmail.com.

uticaju brojnih društvenih promena, već, naprotiv, prate njihovu dinamiku. Zbog toga su pravila o bračnom očinstvu aktuelna i predmet interesovanja brojnih stručnjaka. U svakom slučaju, uspostavljanje i pobijanje pretpostavke o bračnom očinstvu zavise od opredeljenja konkretnog zakonodavca u pogledu njene povezanosti sa trenutkom zaključenja i načinima prestanka braka, kao i od njegovog načelnog stava o pretežnijem uticaju biološke ili socijalne komponente roditeljstva. To su upravo oni segmenti bračnog očinstva koji iziskuju da mu se u sadašnjem vremenu posveti naročita pažnja.

U ovom radu istraživane su odredbe domaćeg Porodičnog zakona („Sl. glasnik RS”, br. 18/2005, 72/2011 – dr. zakon i 6/2015²) kojima su propisani uslovi za zasnivanje i osporavanje bračnog očinstva, a na odgovarajućim mestima je ukazano na najznačajnije primere prakse Evropskog suda za ljudska prava³ i rešenja predložena u nacrtu budućeg Građanskog zakonika Republike Srbije (Preuzeto 05. februara 2021. sa www.paragraf.rs/nacrti_i_predlozi/260615-nacrt_gradjanskog_zakonika⁴). Poređenjem sa komplementarnim uporednopravnim normama, ukazano je na razlike u savremenom poimanju bračnog očinstva i izloženi su opšti i poželjni pravci razvoja ovog instituta. Ovom analizom su obuhvaćena neka od evropskih prava sa najdužom tradicijom i ona sa kojima je domaće pravo istorijski povezano: nemačko, francusko, crnogorsko i hrvatsko.

U radu su pretežno korišćeni normativni, komparativni i metod analize slučaja. Cilj je bio da se ukaže na promene u konceptu bračnog očinstva u savremenom porodičnom pravu i da se one ocene s aspekta pozitivnih domaćih normi i *de lege ferenda*. Struktura rada podrazumeva razmatranje pojma bračnog očinstva, uslova za njegovo uspostavljanje i njegovo osporavanje sa materijalnog i procesnog aspekta. Konačno viđenje pravila o bračnom očinstvu u domaćem pravu i analizovanim stranim pravima sumarno je izloženo u zaključku rada.

---

² U daljem tekstu PZ.

³ U daljem tekstu ESLJP.

⁴ U daljem tekstu Prednacrt.

2. Pojam bračnog očinstva u domaćem i uporednom pravu

Bračno očinstvo jeste element porodičnog statusa deteta koji nije potpuno samostalan pojam budući da se određuje posredstvom drugih činjenica – materinstva i braka sa detetovom majkom. Zakonska definicija u srpskom pravu glasi – Ocem se smatra muž majke deteta⁵. Dovoljno je samo postojanje braka, ne zahteva se i zajednički život supružnika (Ponjavić, 2006: 255).⁶ U određenim slučajevima će postojati bračno očinstvo, iako je brak, zapravo, prestao. Naime, ukoliko je dete rođeno u roku od trista dana od prestanka braka smrću majčinog muža, pod uslovom da ona u tom periodu nije zaključila novi brak, ocem će se smatrati preminuli supružnik. Ukoliko je za tim brakom usledio novi, ocem deteta će se smatrati majčin muž iz tog braka. Ukoliko je dete rođeno nakon prestanka braka razvodom ili poništenjem, bez obzira u kom roku je do toga došlo, neće biti uspostavljeno bračno očinstvo bivšeg supružnika (čl. 45 PZ-a). Razlog ovog podvojenog režima leži u pretpostavci da su bračni odnosi pre prestanka braka smrću muža-oca bili dobri, a da su pre razvoda, odnosno poništenja, bili poremećeni, tako da u takvim uslovima nije moglo doći do začeća deteta. U svakom slučaju, treba imati u vidu da očinstvo zanovano na navedenim pravilima predstavlja pravnu pretpostavku, tako da je dozvoljeno dokazivati da muškarac na koga ukazuje pravna norma zapravo nije otac.

Strana prava koja su predmet ovog istraživanja mogu se podeliti, radi lakšeg proučavanja, u dve osnovne grupe prema kriterijumu uticaja uzroka prestanka braka na dejstvo pretpostavke bračnog očinstva. Prvu čine crnogorsko i hrvatsko pravo, a drugu nemačko i francusko.

Naime, u crnogorskom pravu se (bračnim) ocem deteta smatra ne samo muž majke već i bivši muž, bez obzira da li je brak prestao njegovom smrću ili pak razvodom ili poništenjem, pod uslovom da je dete rođeno u roku od trista dana od tog momenta i da majka po prestanku ovog braka nije zaključila novi. Bivši majčin supružnik će se, ipak, smatrati ocem ukoliko uspešno bude osporeno očinstvo novog bračnog partnera (čl. 97 Porodičnog zakona Crne Gore [„Sl. list RCG”, br. 1/2007

---

⁵ U doba važenja rimskog prava: *Pater is est quem nuptiae demonstrant*.

⁶ Činjenica očinstva u svakom slučaju, pa i u ovom, da bi proizvela pravno dejstvo, mora biti upisana u matičnu knjigu rođenih za dete.

i „Sl. list RCG”, br. 53/2016 i 76/20]⁷). Očigledno je reč o pravilu formulisanom u interesu deteta da u svakom trenutku ima utvrđeno očinstvo. Crnogorsko pravo sadrži i specifično pravilo po kome će i dete koje bi se inače smatralo vanbračnim, ipak, imati status bračnog ukoliko njegovi roditelji naknadno zaključe brak (čl. 98 PZ CG). Čini se da je reč o pomalo arhaičnom pravilu, koje u današnjim uslovima potpune izjednačenosti bračne i vanbračne dece nije od naročitog značaja.

U hrvatskom pravu, poput crnogorskog, reč je o bračnom očinstvu kada je dete rođeno u toku trajanja braka, ali i u roku od trista dana od njegovog prestanka na bilo koji način. Ukoliko u tom roku od trista dana od prestanka braka smrću muža majka zaključi novi brak, ocem će se smatrati muž iz tog braka. Međutim, hrvatski zakonodavac je posebno vodio računa o specifičnosti ove životne situacije, pa je dopustio mogućnost konstituisanja pretpostavke očinstva u korist drugog muškarca, koji bi uz saglasnost majke i njenog muža priznao očinstvo (Čl. 61 Obiteljskog zakona [NN 103/15, preuzeto 10. februara 2021. sa <https://www.zakon.hr/z/88/Obiteljski-zakon>]⁸).

U nemačkom pravu, kao što je nagovešteno, izražena je razlika između situacije u kojoj je dete rođeno nakon smrti bivšeg majčinog muža i one u kojoj je do rođenja došlo nakon razvoda ili poništenja braka. S tim u vezi, ukoliko je dete rođeno u roku od trista dana od prestanka braka smrću muža, pod uobičajenim uslovom da majka u međuvremenu nije zaključila novi brak, ocem deteta će se smatrati nov muž (§ 1592 Nemačkog građanskog zakonika [Deutsches Bürgerliches Gesetzbuch], preuzeto 15. februara 2021. sa http://www.gesetze-im-internet.de/englisch_bgb/)⁹). I nemački zakonodavac je posebnu pažnju posvetio interesu deteta da, kad god je to moguće, dejstvuje pretpostavka očinstva lica za koje postoji makar minimalni stepen verovatnoće da zaista jeste otac, pa važi pravilo da će u slučaju osporavanja očinstva novog muža, biti uspostavljeno očinstvo bivšeg muža (§ 1593 BGB-a).

Pretpostavka bračnog očinstva je u francuskom pravu oblikovana na kreativniji način, pa se bračnim smatra dete bilo začeto bilo

---

⁷ U daljem tekstu PZ CG.

⁸ U daljem tekstu OZ RH.

⁹ U daljem tekstu BGB.

rođeno u toku trajanja braka (čl. 312 Code civil, preuzeto 15. februara 2021. sa https://www.trans-lex.org/601101/_/french-civil-code-2016/¹⁰). Prema postojećim naučnim saznanjima o mogućem trajanju trudnoće, smatra se da je dete začeto u periodu od trista do sto osamdeset dana pre njegovog rođenja (čl. 311 CC-a). Ukoliko je dete rođeno u roku dužem od trista dana od pokretanja parnice za rastavu supružnika ili za razvod braka, pretpostavka bračnog očinstva neće važiti. Isto važi i ukoliko je dete rođeno u roku kraćem od sto osamdeset dana od odbacivanja tužbe u ovim parnicama, odnosno od pomirenja supružnika. Ipak, ukoliko nije utvrđeno očinstvo drugog muškarca, a postoje činjenice, poput uzajmanog ponašanja, koje ukazuju na to da je očigledno da je majčin muž detetov otac, on će uživati takav status (čl. 313 CC-a). Pretpostavka bračnog očinstva neće proizvoditi dejstvo kada muškarac na koga brak sa detetovom majkom ukazuje nije upisan kao otac u javni registar niti uživa očigledan roditeljski status u odnosu na dete (čl. 314 CC-a). Posledica pravila o derogiranju ove pretpostavke sastoji se u mogućnosti utvrđivanja bračnog očinstva sudskim putem (čl. 315 CC-a). Zaključuje se da je francuski zakonodavac uložio posebne napore nastojeći da pravne norme o bračnom očinstvu prilagodi raznim životnim situacijama.

3. Oспорavanje bračnog očinstva

3.1. Domaće pravo

Kao što smo već napomenuli, očinstvo zasnovano na braku sa detetovom majkom predstavlja oborivu pravnu pretpostavku, pa je dopušteno njegovo osporavanje, tj. ukazivanje na to da detetov otac nije ono lice na koje upućuje pravna norma, već neko drugo. S obzirom na to da je reč o izuzetno osetljivoj sferi u kojoj se prepliću interesi deteta, majke, pretpostavljenog i biološkog oca, mogućnosti za njegovo osporavanje nisu svuda iste. Tako negde preovlađuje socijalna komponenta roditeljstva, a negde biološka. U literaturi ima suprotnih stavova, pa pojedini autori smatraju da je nepostojanje posebnih uslova za osporavanje bračnog očinstva od strane muškarca koji sebe smatra biološkim ocem

---

¹⁰ U daljem tekstu CC.

u duhu savremenog porodičnog prava (Kovaček Stanić, 2013). S druge strane su oni koji smatraju da osnovni uslov za osporavanje očinstva u ovom slučaju treba da bude izražena namera pomenutog lica da se o detetu stara u svemu kao otac (Novaković, 2017). Autor ovog rada je pristalica prvobitno izloženog stanovišta i zalaže se za jedinstveni pojam očinstva (bez njegovog rastavljanja na socijalni i biološki element), koji je omeđen propisanim uslovima za njegovo uspostavljanje i osporavanje. U prilog tome, ukazuje se i na praksu Evropskog suda za ljudska prava koji je u više navrata bio u prilici da se izjašnjava o ovom pitanju. Naime, ovaj sud je u predmetu *Mandet v. France*¹¹ istakao da je u interesu deteta da zna svoje poreklo, a da se integritet uspostavljenih porodičnih odnosa može zaštititi odlukom o poveri deteta na staranje majci, kao biološkom roditelju koji se i do tada starao o njemu, i kroz pravo na održavanje ličnih odnosa između deteta i muškarca koga je ono do tada smatralo ocem. Takođe, čitave dve decenije ranije, u predmetu *Kroon and Others v. Netherlands*¹², ESLJP je naveo da se pretpostavka bračnog očinstva ne može posmatrati apstraktno kada ona, zapravo, ne služi ničijim interesima, a naročito ne detetovim. Sud u Strazburu je istakao da porodični život nastaje već u momentu rođenja deteta i da domaći organi treba da posvete dužnu pažnju uspostavljanju pravne veze između deteta i njegovih roditelja čim to postane moguće.

U srpskom pravu, parnicu za osporavanje očinstva mogu pokrenuti dete, majka, njen muž, tj. muškarac koji se smatra ocem, i muškarac koji ističe činjenicu svog očinstva. Za muškarca koji sebe smatra ocem, kao tužioca, važe posebna pravila. Naime, neophodno je da on u istoj parnici u kojoj osporava očinstvo muškarca upisanog u matičnu knjigu rođenih zahteva da se utvrdi da je on otac (čl. 56 PZ-a). Ovo pravilo je sasvim opravdano jer, u svakom slučaju, nije u interesu deteta da dođe do prekida kontinuiteta u pogledu utvrđenog očinstva nad njim, bez obzira na to da li je pravno stanje podudarno biološkim činjenicama ili ne. Osim toga, u odsustvu ovog pravila bilo bi racionalno postaviti pitanje pravnog interesa za osporavanje očinstva od strane muškarca koji nema želju da preuzme roditeljsku ulogu. Dete je jedini subjekt koji

---

¹¹ Case 30955/12 [2016].

¹² Case 00018535/91 [1994].

parnicu za osporavanje očinstva može pokrenuti bez obzira na bilo koji rok (čl. 251 st. 1 i čl. 252 st. 1 PZ-a). Za ostala lica važi subjektivni rok od godinu dana, odnosno objektivni rok od deset godina, računajući od rođenja deteta (čl. 252 st. 2, 3, 4 i 5 PZ-a). Prema predlogu iz odredbe sadržane u čl. 2501 Prednacrtu, postoji mogućnost ukidanja rokova za pokretanje parnica ove vrste od strane svih aktivno legitimisanih subjekata. Ovakav pristup ne podržavam, jer smatram da nije u interesu pravne izvesnosti.

3.2. Uporedno pravo

Pravila crnogorskog prava ne odudaraju značajnije od srpskih. Međutim, za razliku od srpskog prava, u crnogorskom pravo deteta na osporavanje bračnog očinstva jeste vremenski ograničeno, budući da se može vršiti do navršene dvadeset treće godine života. Rokovi u kojima druga ovlašćena lica mogu preduzeti odgovarajuću radnju takođe su kraći u poređenju sa srpskim pravom. Tako majka može pokrenuti ovu paternitetsku parnicu u roku od svega šest meseci od rođenja deteta, muškarac koji sebe smatra ocem u dvostruko dužem roku, a majčin muž u roku od šest meseci od saznanja da nije otac, ali ne i nakon navršene detetove pete godine života (čl. 109, 113 i 115 PZ CG).

Hrvatsko pravo sadrži jednu novinu, u odnosu na do sada analizovana prava, a ona se ogleda u suženom krugu aktivno legitimisanih subjekata za osporavanje bračnog očinstva. Naime, ovaj krug čine dete, majka i njen muž (čl. 79 st. 1 OZ RH). Muškarac koji sebe smatra ocem izostavljen je jer se njegovo očinstvo, kao što je već napomenuto, može zasnovati priznanjem, uz saglasnost majke i njenog muža, odnosno u sudskom postupku, u odsustvu ovih saglasnosti. Poput crnogorskog prava, i u hrvatskom je rok u kome dete može pokrenuti paternitetsku parnicu za osporavanje bračnog očinstva ograničen, ističe navršavanjem dvadeset pete godine života. Majka isto ovlašćenje može vršiti u kratkom roku od šest meseci od rođenja deteta, a njen muž u subjektivnom roku iste dužine, koji je omeđen objektivnim rokom, tj. navršenom detetovom sedmom godinom života (čl. 400, 401 i 404 OZ RH).

Nemačka pravila o osporavanju bračnog očinstva zaslužuju naročitu pažnju. Naime, ovlašćena lica za osporavanje vanbračnog očin-

stva jesu dete, majka, njen muž i muškarac koji sebe smatra ocem. Za ovo poslednje lice važe posebna pravila, pa će ono moći da preduzme odgovarajuću radnju samo ukoliko pod zakletvom izjavi da je u kritičnom periodu održavalo intimne odnose sa detetovom majkom i ukoliko između deteta i muškarca koji je upisan kao otac nisu izgrađene čvrste porodične veze. Smatraće se da ove veze postoje ako je ovo lice u kritičnom periodu vršilo roditeljska prava i dužnosti prema detetu (§1600 st. 1, 2 i 4 BGB-a). U nemačkom pravu važi subjektivni rok od dve godine za pokretanje ove parnice, s određenim privilegijama kada su u pitanju dete i lice lišeno poslovne sposobnosti (§1600b BGB-a). S obzirom na sužene mogućnosti za osporavanje bračnog očinstva u nemačkom pravu, ne iznenađuje činjenica da su ova pravila bila predmet razmatranja i od strane Evropskog suda za ljudska prava. Izdvajam najpre negativnu odluku ovog suda donetu u predmetu *Fröhlich v. Germany*¹³. Podnosilac predstavke, kao biološki otac, zatražio je zaštitu pred ovim sudom jer mu domaći sudovi nisu uslišili zahtev za osporavanje bračnog očinstva nad devojčicom koja je začeta u toku njegove vanbračne veze sa njenom majkom, koja je istovremeno bila u braku sa drugim muškarcem. Njegova namera je bila da se nakon osporavanja bračnog očinstva i utvrđivanja vanbračnog stara o svojoj ćerki. Odbijen je njegov zahtev za ostvarivanje kontakata sa devojčicom jer prethodno nije utvrđeno njegovo očinstvo, što i nije bilo moguće zbog postojanja čvrstih veza između nje i njenog zakonskog oca. Domaći sud je u obrazloženju svoje odluke naveo da osporavanje bračnog očinstva ne bi bilo u najboljem interesu deteta jer bi dovelo do narušavanja postojećih porodičnih odnosa. Upravo je iz tog razloga i ESLJP procenio da je podnosiočeva predstavka neosnovana. Ipak, drugačiji ishod je imala predstavka podneta u predmetu *Schneider v. Germany*¹⁴. U poređenju sa prethodno analizovanom odlukom suda, razlika je postojala u tome što domaći sud uopšte nije ocenjivao da li je u interesu deteta da održava kontakte sa muškarcem za koga je postojala sumnja da je njegov biološki otac. Osim toga, ESLJP je posebno cenio to što su podnosilac i detetova majka bili u određenom periodu u zajednici, da je on u toku njene trudnoće ispoljavao brigu za nju i dete i

---

¹³ Case 16741/2016 [2019].

¹⁴ Case 61595/2015 [2018].

da je u kratkom roku nakon rođenja deteta pokrenuo odgovarajući postupak. Istovetno obrazloženje suda je prethodilo u predmetu *Anayo v. Germany*¹⁵. Sud je i tada ukazao na značaj procenjivanja najboljeg interesa deteta u konkretnim okolnostima i naročito istakao uticaj činjenice da biološki otac – podnosilac predstavke – nije bio u mogućnosti da se stara o blizancima koje je smatrao svojom decom iz razloga koji mu se nisu mogli pripisati u krivicu, tj. usled protivljenja njihove majke i njenog muža – pretpostavljenog oca. Naglašeno je da nemački sudovi moraju procenjivati u svakom slučaju da li je u interesu deteta da održava lične odnose sa potencijalnim biološkim ocem, koji u konkretnim okolnostima, prema nemačkim pravilima, nije mogao da sudskim putem najpre ospori postojeće bračno očinstvo, a potom zahteva utvrđivanje svog očinstva.

U francuskom pravu je krug aktivno legitimisanih subjekata za pokretanje parnice za osporavanje očinstva određen najšire moguće. Načelno, očinstvo mogu osporavati dete, majka, pretpostavljeni otac i muškarac koji sebe smatra ocem (čl. 333 st. 1 CC-a). Ukoliko odnos između oca i deteta, uspostavljen upisom u javni registar, postoji i u realnosti, ovo pravo se može ostvariti u roku od pet godina od kad je prestalo da bude očigledno da je određeni muškarac detetov otac. Međutim, ako je zakonski otac vršio roditeljska prava i dužnosti prema detetu u periodu dužem od pet godina od rođenja deteta, njegov status se ne može osporavati. Ako je pak odnos oca i deteta zasnovan samo na upisu u javnu evidenciju i u realnosti zapravo ne postoji, očinstvo mogu osporavati sva zainteresovana lica i to u roku od deset godina od trenutka njegovog uspostavljanja (čl. 334 st. 1 CC-a). Ukoliko je očigledan očinski status konstatovan u potvrdi izdatoj od strane nadležnog organa u propisanom postupku, isti može biti opovrgnut u roku od pet godina od izdavanja takve isprave (čl. 335 CC-a). Naročito je važno ovlašćenje javnog tužioca da osporava očinstvo u slučaju sumnje da je stanje iz javne evidencije neistinito, odnosno da je došlo do izigravanja zakona (čl. 336 CC-a).

---

¹⁵ Case 20578/2007 [2010].

4. Zaključak

Značaj istraživanja domaćih i uporednopravnih pravila o bračnom očinstvu proizlazi iz činjenice da razlike među njima mogu biti znatne i da kao takve utiču na ostvarivanje velikog broja prava i dužnosti iz domena porodičnog prava. Između njih i velikog broja prava deteta, među kojima je i pravo na saznanje porekla, postoji direktna veza i zbog toga treba posvetiti posebnu pažnju njihovom formulisanju i eventualnim izmenama.

Analizujući domaće pravo i relevantna strana prava, ustanovila sam da se najznačajnije razlike u konceptu bračnog očinstva ispoljavaju u načinu na koji je oblikovana pretpostavka bračnog očinstva i u uslovima za njegovo osporavanje. Naime, pretpostavka bračnog očinstva dejstvuje i u određenom periodu nakon prestanka braka, ali nemaju svuda svi uzroci takvog njegovog ishoda podjednak značaj. Tako u pojedinim porecima postoji razlika između prestanka braka protivno volji supružnika, tj. smrću muža i njegovog okončanja razvodom ili poništenjem. U drugim zakonodavstvima ove razlike nema, već je režim bračnog očinstva u tom smislu jedinstven. Osim toga, u pojedinim pravima su uslovi za osporavanje bračnog očinstva izuzetno liberalno stipulisani, dok se u drugima vodi računa o čvrstini porodičnih veza između deteta i pretpostavljenog oca i razlozima zbog kojih se biološki otac nije starao o detetu. Na procesnom terenu, najveća razlika između analizovanih domaćih i uporednopravnih normi ogleda se u krugu aktivno legitimisanih subjekata i rokovima u kojima oni mogu pokrenuti paternitetsku parnicu za osporavanje bračnog očinstva.

Nakon sagledavanja svih izloženih razlika, zaključila sam da su domaća pravila o bračnom očinstvu u duhu savremenog porodičnog prava i da je njima ostvarena ravnoteža između interesa deteta, ali i njegovih pretpostavljenih, odnosno bioloških roditelja. U tom smislu, podržavam uspostavljanje bračnog očinstva rođenjem deteta u propisanom roku nakon smrti muškog supružnika, ali ne i nakon razvoda ili poništenja braka, upravo zbog pretpostavljene različite prirode supružničkih odnosa pre nastanka ovih događaja. Smatram takođe da je u interesu deteta spoznavanje istine o njegovom poreklu i da iz tog razloga, ali i sa stanovišta interesa biološkog oca, uslovi za osporavanje

bračnog očinstva treba da budu postavljeni bez posebnih ograničenja. Mišljenja sam, najzad, da istom cilju doprinose i subjektivni i objektivni rokovi odgovarajuće dužine u kojima ovlašćena lica mogu sudskim putem osporavati bračno očinstvo, a naročito vremenski neograničeno pravo deteta za preduzimanje takve radnje.

Literatura:

- Case 00018535/91 Kroon and Others v. Netherlands [1994] ECHR. Preuzeto 20. februara 2021. sa <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-57904%22%5D%7D>.
- Case 16741/2016 Fröhlich v. Germany [2019]. Preuzeto 20. februara 2021. sa <https://laweuro.com/?p=6453>.
- Case 20578/2007 Anayo v. Germany [2010]. Preuzeto 20. februara 2021. sa <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-102443%22%5D%7D>.
- Case 30955/12 Mandet v. France [2016] ECHR. Preuzeto 20. februara 2021. sa <https://hudoc.echr.coe.int/app/conversion/pdf/?library=ECHR&iid=003-5270641-6550056&filename=Judgment%20Mandet%20v.%20France%20-%20quashing%20of%20a%20legal%20recognition%20of%20paternity%20was%20not%20in%20breach%20of%20the%20Convention.pdf>.
- Case 61595/2015 Schneider v. Germany [2018]. Preuzeto 20. februara 2021. sa <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-106171%22%5D%7D>.
- Code civil, preuzeto 15. 02. 2021. sa https://www.trans-lex.org/601101/_/french-civil-code-2016.
- Kovaček Stanić, G. (2013). Porodičnopravni odnosi roditelja i dece u Srbiji (VoJVodini) kroz istoriju i danas. U: Drakić, U (ured.) (2013). *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Novom Sadu* (str. 107–129). Br. 2. Novi Sad: Pravni fakultet.
- Nemački građanski zakonik. Preuzeto 15. februara 2021. sa http://www.gesetze-im-internet.de/englisch_bgb/.
- Novaković, U. (2017). Vršenje roditeljskog prava u slučaju osporavanja/utvrđivanja očinstva deteta – tri pristupa nemačkog, engleskog i srpskog prava. *Anali Pravnog fakulteta u Beogradu*, vol. 65, br. 2, 131–161.
- Obiteljski zakon (NN 103.15.). Preuzeto 10. februara 2021. sa <https://www.zakon.hr/z/88/Obiteljski-zakon>.
- Ponjavić, Z. (2006). Principi evropskog porodičnog prava o uspostavljanju pravne veze između deteta i roditelja i naše porodično pravo. U: Bejatović,

S. (prir.) (2006). *Pravni sistem Srbije i standardi Evropske unije i Saveta Evrope* (str. 253–269). Knj. 1. Pravni fakultet Kragujevac: Institut za pravne i društvene nauke.

Porodični zakon Crne Gore. *Službeni list RCG*, br. 1/2007 i *Službeni list RCG*, br. 53/2016 i 76/2020.

Porodični zakon Republike Srbije. *Službeni glasnik RS*, br. 18/2005 i 72/2011.

Prednacrta Građanskog zakonika Republike Srbije. Preuzeto 5. februara 2021. sa www.paragraf.rs/nacrti_i_predlozi/260615-nacrt_gradjanskog_zakonika.

THE CONCEPT OF MARITAL PATERNITY IN MODERN FAMILY LAW

SUMMARY: The subject of this research are positive domestic and comparative rules on the constitution and termination of the presumption of marital paternity. It is obvious that they are related with the norms that regulate the marriage. What makes them complex and diverse is that in certain legislations the moments from which the presumption of paternity of the mother's spouse begins and ends are determined differently in relation to the moment of foundation and the cause of termination of marriage. The goal was to point out the different possibilities when stipulating the rules on establishing and disputing marital paternity and how each of these possibilities reflects on the modern concept of parenthood and the child's right to know his or her origin. It is from this point of view that the relevant norms of domestic family legislation have been valued.

KEY WORDS: marital paternity, determination of marital paternity, contestation of marital paternity, paternity lawsuit.